

Ahval, 4 Kasım 2019

Mevlana'nın kenti Konya'da Kuran'dan bir alıntıyla "Yahudi ve Hristiyanlarla dostluk kurmayın" uyarısı reklam panosu şeklinde duraklara asılınca konu tartışılmaya başlandı. Afişler toplattırıldı ve o ayetin tarihsel içeriği içinde değerlendirilmesi gerektiği genel olarak savunuldu. O uyarı, "her zaman için değil, o süredeki Yahudiler konusundaydı" denildi.

Konunun uzmanı olmadığım için ayetle ilgili kendi görüşümün önemi (ve inandırıcılığı) yoktur. Ancak algılar konusunda bazı düşüncelerim var. Önemli olan ne dendiği değildir, bizlerin söylenenlerden ne anladığımızdır. Çünkü pratikte ne yapacağımız anladığımıza göre olacak. O zamanın Müslümanları o yıllarda Yahudilerle dostlukların iyi bir şey olmadığını düşünmüş olmalı. Peki ya günümüz Müslümanları ne düşünür? Onlara bu konuda ne öğretilir?

Asılan afişlerden en başta anladığımız Konya'da en azından bazı insanların Yahudiler

konusunda iyi görüşlere sahip olmadıklarıdır. (Hristiyanlar konusuna girmeyeceğim.) Yahudilerle dostluk “bugün de olmaz” anlayışındadırlar. Bunu çekinmeden, vurgulayarak, hatta kıvançla derneklerinin adını da ekleyerek dile getirdiler: Milli Gençlik Vakfı. Bu yoruma nasıl vardılar? Neden ayeti ırkçı bir açıdan yorumladılar? Bu bir rastlantı mıydı?

Ne yazık ki en resmi çevreler bile günümüzde Yahudiler konusunda ırkçı görüşler savunmakta. Türkiye üniversitelerinde doktora çalışması olarak kabul edilen ve Diyanet Vakfı tarafından yayınlanan bir çalışmaya bir göz atmak durumu açıklamak için yeterlidir: M. Fatih Kesler’in Kur’an-ı Kerim’de Yahudiler ve Hristiyanlar kitabından bazı alıntılar şöyle:

Konya afişlerindeki “dost olmayın” tavsiyesi hatırlatıldıktan sonra Yahudilerin “karakteri” anlatılırken şunlar savunulmakta: “Belki Yahudilerin içerisinde az da olsa iyi insanlar olabilir, ancak onların çoğunluğu fasıktırlar ve bundan dolayı da gerçekten inanan kişiler değildir. Onların kalplerinin katılaştığını Kur’an-ı Kerim haber vermekte... Yahudiler insan olma özelliklerini kaybetmişler ve hayvanlardan bile aşağı seviyeye düşmüşlerdir” (s.200).

Doktora çalışmasında şunları da okuyoruz: “Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz. Yahudiler bütün bu kötü huylarından dolayı (ki bu çalışmada kötü huylar uzun uzun anlatılıyor) Allah’ın gazabına uğramışlar ve Yüce Allah kendilerinden intikam almıştır. Bu da çeşitli şekillerde gerçekleşmiştir. Onların tarih boyunca başlarından belaların ve musibetlerin eksik olmaması bunun en açık delilidir” (s. 201).

Bu satırlardan “zamanın koşulları” tabii ki çıkmıyor, bir cemaatin genel değerlendirmesi anlaşılıyor. Çektikleri de ırkçı saldırıların sonucu olarak sunulmuyor, “Allah’ın gazabı” diye açıklanıyor.

Devamında şunlar var: “Kibir ve gurur Yahudi tabiatının ayrılmaz parçalarıdır. Bu insanlar her zaman kendilerinin üstün kişiler olduklarının ve diğer milletler ile eşit sayılmayacaklarını söylemektedirler... Bugünkü durumları herkesçe malum olan bu insanlar Hz. Peygamber döneminde de aynı minval üzerindeydi” (s. 204).

Bunları okuyan bir Türkiye Müslüman’ı ne anlayacaktır? Okuyoruz: “Görüldüğü gibi Kur’an-ı Kerim Yahudilerin durumlarının hiç de iyi olmadığını onları tehdit edercesine ortaya koymaktadır. Onların yaptıkları şeylerin en kötüsü ise kendilerinde olan bazı çirkin huyları ve

adetleri başkalarına da bulaştırmak istemeleridir” (s. 211).

“Kur’an’dan anladığımız kadarıyla onlar tarih boyunca bu karakterlerini aşağı yukarı aynı çizgide devam ettirmişlerdir” (s. 213). Yani bu doktora çalışmasındaki Yahudi algısı klasik ırkçı algı ile örtüşüyor: Tarih boyunca çok olumsuz ve zararlı Yahudiler!

Diyanet Vakfının bu yayınından yanlış bir sonuç çıkarmamak gerek. Kur’an yanlış anlaşıldığından bazı insanlar bu tür algılara sahiptir, demek yanlıştır. Doğrusu, ülke ve toplum içinde Yahudiler hakkında bu tür algılar ve önyargılar var olduğu için Kur’an da böyle yorumlanıyor, demektir.

Bu kitap 1991 yılında doktora tezi, yani akademik bir katkı olarak üniversite çevrelerinde kabul gördü. Tez 1995 yılında Diyanet Vakfı tarafından yayınlandı ve hâlâ satılmaktadır, 14 liraya. Yazılanlardan kimse rahatsız olmamış ki bu eser yirmi küsur yıldır halkımızı ve gençlerimizi bu konuda bilgilendiriyor.

Bu durum bir dinî metnin yanlış yorumunu gündeme taşıyarak geçiştirilemez. Konu Türkiye’deki egemen kültür, etnik algılar ve eğitimin temel ilkeleriyle ilgili bir sorundur. Bu alanda bir sorun bulunmasaydı dinî metin de ona göre algılanacak ve farklı yorumlanacaktı.

Olayı bir din sorunu kapsamında ele almak, aslında durumun vahametini görmezlikten gelmektir. Çünkü bu tür faşizan algılar Yahudilerle sınırlı kalmıyor. Toplum içinde etnik gruplarla ilgili bu tür “geçmişten bugüne değişmez karakter” yorumları yaygınlaştığında, ırkçı yorumlar hoşla gitmeyen her etnik gruba yansıtılmaktadır. Egemen anlayış ırkçı olduğunda, pek çok yorum da ona göre olacaktır.

Önce “kendimizden” başlayarak: “Bizim tıynetimizde böyle şeyler yok!”, yani biz (hep) üstünüz. Sonra herkese “genellemelerle” saldırarak: “Siz her zaman şunu ve şunu” yaptınız!” Bu söylem öylesine yaygın ki, sanırım Milli Gençlik Vakfının gençleri neyi yanlış yaptıklarını hâlâ anlamış değillerdir. Onlar, alt tarafı, herkesin bildiğini iftiharla duyurdular!

